

Rys historyczny i kierunki działalności Branżowego Ośrodka
Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej IGiK

Dla studenta, profesora i nie tylko...

HANNA CIOŁKOSZ

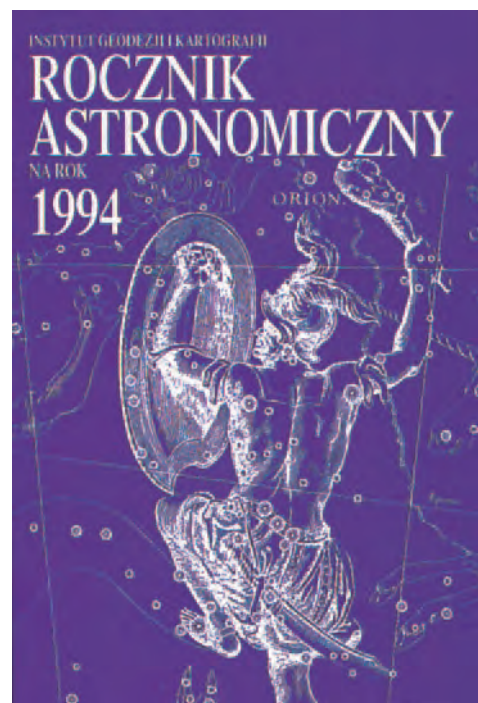
Biblioteka IGiK jako Główna Biblioteka Branżowa dla branży geodezyjnej i kartograficznej specjalizuje się w gromadzeniu krajowych i zagranicznych wydawnictw zwartych, specjalnych oraz wydawnictw ciągłych w zakresie reprezentowanej branży. Ze zbiorów biblioteki korzysta rocznie ok. 4000 użytkowników.

Biblioteka

O bibliotece geodezyjnej w Polsce oficjalnie wspomniano po raz pierwszy w *Dekrecie o pomiarach kraju i organizacji miernictwa* z 30 marca 1945 r. Dekret ten powołał Główny Urząd Pomiarów Kraju (GUPK) składający się z ośmiu biur, spośród których Biuro Ogólne zostało zobligowane do utworzenia i wprowadzenia biblioteki.

Już wówczas GUPK do obsługi biblioteki przeznaczył jeden etat. Pierwszą bibliotekarką była Jadwiga Czermińska. W kwietniu 1952 r. zlikwidowano GUPK, tworząc na jego miejsce Centralny Urząd Geodezji i Kartografii (CUGiK), który przejął bibliotekę geodezyjną.

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20 października 1945 r. o organizacji Geodezyjnego Instytutu Naukowo-Badawczego wspomina po raz pierwszy o bibliotece instytutu. W § 7 tego zarządzenia stwierdza się, że sekretariat instytutu (obsługiwany przez jedną osobę) dzieli się na: kancelarię, bibliotekę i referat wydawnictw. Trudne warunki lokalowe sprawiły jednak, że do 1950 r. instytut nie posiadał własnej biblioteki i korzystał z księgozbioru Zakładu Geodezji Politechniki Warszawskiej. Dopiero jesienią 1950 r. w GINB powstaje biblioteka. Pierwszym pracownikiem biblioteki była Maria Nowkuńska. Już w początkowym okresie jej działalności księgozbiór był gromadzony planowo i zwiększał się w dość szybkim tempie. Zakupy książek były dokonywane pod kątem prac prowadzonych w instytucie i tematyki, którą zajmowali się pracownicy. Księgozbiór ten uzupełniano także dzięki darom. Prezes Centralnego Urzędu Geodezji i Kartografii wydał zarządzenie z 10 maja 1954 r., na mocy którego w Geodezyjnym Instytucie Naukowo-Badawczym została utworzona w 1954 r. Główna Biblioteka Branżowa przez połączenie Biblioteki GINB z Biblioteką CUGiK, przeznaczona do gromadzenia księgozbioru z zakresu geodezji i kartografii. Biblioteka ta od 1954 r. do 1961 r. była kierowana przez Jadwigę Czermińską, a po jej odejściu na emeryturę funkcję kierownika przejęła Elżbieta Kowalik, a następnie Maria Dor-

manowska. Od 1 stycznia 1995 r. biblioteką kieruje Maria Dębska. Zadania biblioteki GINB z chwilą przekształcenia jej w Główną Bibliotekę Branżową znacznie się rozszerzyły. Poza instytucją macierzystą działała na rzecz pracowników GUGiK i przedsiębiorstw geodezyjnych. Ze zbiorów biblioteki mogli i mogą korzystać na miejscu lub w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych wszyscy zainteresowani zagadnieniami geodezji i kartografii.

Ośrodek Informacji

Z dziejami biblioteki ściśle związane są dzieje Działowego Ośrodka Dokumentacji Technicznej, poprzednika obecnego BOINTiE. Działowy Ośrodek Dokumentacji został utworzony w 1951 r. na bazie powstałej rok wcześniej biblioteki instytutu. Od początku swego istnienia do 1954 r. mieścił się, tak jak i biblioteka, w lokalu przy pl. Wareckim, a w 1954 r. razem z biblioteką i całym instytutem został przeniesiony na obecne jego miejsce, przy ul. Jasnej. Pierwszym pracownikiem ośrodka zajmującym się zagadnieniami informacji i dokumentacji była Wanda Kwiatkowska. Ośrodkiem kierowali również Bolesław Czempiński, Tadeusz Bychawski, Alicja Łuczynska. 1 stycznia 1989 r. funkcję kierownika w ośrodku obejmuje Hanna Ciołkosz, która pełni ją do chwili obecnej. W chwili utworzenia ośrodka jego personel liczył dwie osoby (w tym jedna w bibliotece). Obecnie w ośrodku pracuje 7 osób. Od 1 stycznia 1968 r. do Sekcji Informacji i Dokumentacji Ośrodka włączono samodzielne stanowisko ds. redakcyjno-wydawniczych, tworząc Sekcję Informacji, Dokumentacji i Wydawnictw. Od 1 kwietnia 1978 r. zakres działalności BOINTiE uległ dalszemu poszerzeniu poprzez przyłączenie do ośrodka samodzielnego stanowiska ds. ochrony patentowej i wynalazczości Pracowniczej. Jest to jednak przynależność bardziej formalna niż merytoryczna. Oprócz powyższych samodzielnymi stanowisk w ramach ośrodka działała biblioteka oraz samodzielne stanowisko ds. poligrafii. Podstawowymi zadaniami Działowego Ośrodka Dokumentacji Technicznej, przekształconego w 1962 r. w Branżowy Ośrodek Informacji Technicznej i Ekonomicznej, jest gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie zasobów informacyjnych o postępie naukowym, technicznym i ekonomicznym, o tendencjach rozwojowych i osiągnięciach w kraju i za granicą, jak również informacji patentowej oraz z zakresu szkolenia i zarządzania w dziedzinie geodezji i kartografii. Zadania te w ciągu wielo-

letniej działalności ośrodka zmieniały się w niewielkim stopniu. Już Działowy Ośrodek pełnił podwójną funkcję, amianowicie funkcję ośrodka zakładowego dla GUGiK i IGiK oraz funkcję ośrodka centralnego (branżowego) dla przedsiębiorstw geodezyjnych podległych GUGiK, biur geodezyjnych podległych Ministerstwu Rolnictwa, komórek geodezyjnych w innych resortach oraz odbiorców indywidualnych zainteresowanych zagadnieniami geodezji i kartografii. W 1976 r. zmieniono nazwę BOITiE na BOINTiE. Zakres działalności ośrodka z biegiem lat rozszerzał się o nowe kierunki. Początkowo działalność jego obejmowała zagadnienia geodezji, kartografii i fotogrametrii. Wraz z rozwojem nauki i techniki poszerzona została o zagadnienia teledetekcji, katastrofu i systemy informacji przestrzennej. Natomiast zasięg działalności BOINTiE od pierwszych chwil jego istnienia nie zmienił się – był i jest ogólnokrajowy.

Kierunki działalności BOINTiE – działalność biblioteczna

Biblioteka instytutu jako Główna Biblioteka Branżowa dla branży geodezyjnej i kartograficznej specjalizuje się w gromadzeniu krajowych i zagranicznych wydawnictw zwartych, specjalnych oraz wydawnictw ciągłych w zakresie reprezentowanej branży.

Do zadań biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie (w tym konserwacja) i udostępnianie księgozbioru,
- prowadzenie i aktualizacja katalogów,
- prowadzenie wymiany publikacji z bibliotekami krajowymi i zagranicznymi,
- prowadzenie czytelnicy i wypożyczalni.

Zasoby informacyjne biblioteki to materiały źródłowe, w liczbie ok. 26 000 wolumenów, takie jak:

- ok. 15 000 wolumenów wydawnictw zwartych (w tym również starodruki; najstarsza pozycja to „Geometra Polski” Stanisława Solskiego wydana w 1683 r.). W dziale wydawnictw zwartych znajdują się materiały z konferencji krajowych i zagranicznych oraz wydawnictwa seryjne;
- wydawnictwa specjalne: atlasy i prace doktorskie;
- wydawnictwa ciągłe, w tym tytułów: polskich – ok. 97 i zagranicznych – ok. 50.

Odbiorniki GPS

MAGELLAN
WE BRING GPS DOWN TO EARTH™

ProMark X-CM

- ◆ ręczny jednoczęstotliwościowy, 10 kanałowy odbiornik GPS
- ◆ dokładność $\pm(15\text{mm}+3\text{ppm})$
- ◆ możliwość współpracy z odbiornikami innych firm
- ◆ oprogramowanie w cenie odbiornika

DASSAULT
SERCEL NP
NAVIGATION POSITIONING

Seria SCORPIO 6000

- ◆ odbiorniki jedno- i dwuczęstotliwościowe
- ◆ systemy do pomiarów w czasie rzeczywistym (zasięg do 40 km)
- ◆ dokładność $\pm(5\text{mm}+1\text{ppm})$
- ◆ łatwa rozbudowa systemu

T.P.I. sp. z o.o.

01-229 WARSZAWA, ul. Wolska 69
tel/fax: (0-22) 632 91 40
http://www.atm.com.pl/~tpi
GSM: 0 602 77746, 0 602 218504

Pełne szkolenie, sprzedaż ratalna.

Serwis gwarancyjny i pogwarancyjny.

W związku ze stale rosnącymi cenami źródeł informacji, zwłaszcza ciągłych zagranicznych (czasopisma), a wciąż malejącymi środkami na ich zakup, liczba prenumerowanych tytułów tych wydawnictw jest prawie co roku ograniczana o kilka pozycji. Poza prenumeratą, ok. 50% źródeł informacji ciągłych zagranicznych jest pozyskiwane w drodze wymiany wydawnictw własnych ośrodka, takich jak „Prace IGiK” czy „Rocznik Astronomiczny”. Natomiast zwarte źródła informacji (książki) zagraniczne sprowadzane są do kraju w niewielkim wyborze, z uwagi na wysokie ich ceny, głównie na indywidualne zamówienie nabywców (za ich środki). Zakupy te są pokrywane ze środków finansowych przeznaczonych na realizację konkretnych prac badawczych, do przeprowadzenia których jest niezbędna dana publikacja.

Zbiory Biblioteki Instytutu mieszczą się w wypożyczalni (księgozbiór podręczny) oraz magazynie przy ul. Jasnej i w Borowej Górze, gdzie mieści się stacja astronomiczno-geodezyjna oraz magazyn biblioteczny (oddalony od Warszawy ok. 40 km, co bardzo utrudnia prace).

W bibliotece znajdują się następujące katalogi:

- katalog alfabetyczny wydawnictw zwartych,
- katalog alfabetyczny tytułów czasopism,
- katalog alfabetyczny atlasów,
- katalog autorski, zawierający spis publikacji pracowników IGiK,
- katalog wydawnictw seryjnych,
- katalog rzeczowy (tematyczny) wydawnictw zwartych – usystematyzowany wg UKD.

Ze zbiorów Biblioteki korzysta rocznie ok. 4000 użytkowników, w tym m.in. pracownicy IGiK, GUGiK, przedsiębiorstw i firm geodezyjnych, pracownicy i studenci Wydziału Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej oraz innych uczelni technicznych i akademii rolniczych.

Biblioteka stosuje różne formy udostępniania zbiorów, a mianowicie:

- udostępnianie prezencyjne na miejscu, w czytelni wszystkich wydawnictw znajdujących się w zbiorach biblioteki (bez ograniczeń),
- wypożyczanie poza bibliotekę dla pracowników IGiK, GUGiK z wyjątkiem wydawnictw: wchodzących w skład księgozbioru podręcznego, wyłączonych z wypożyczania na podstawie zarządzeń i przepisów oraz prac doktorskich,
- wypożyczanie międzybiblioteczne stosowane w przypadku zapotrzebowania użytkowników na wydawnictwo, którego biblioteka nie posiada w swoich zbiorach, bądź wypożyczenie swoich zbiorów innej bibliotece,
- tworzenie księgozbiorów służbowych (zakładowych), przeznaczonych do stałego użytku określonej grupy pracowników w poszczególnych zakładach działalności podstawowej instytutu,
- zamawianie przez użytkowników zewnętrznych na podstawie „Informacji Bibliograficznej” czy zestawień tematycznych ok. 8000 kserokopii rocznie na podstawie wydawnictw źródłowych zwartych i ciągłych będących w posiadaniu Biblioteki.

BOINTiE – działalność informacyjna

Ośrodek opracowuje i rozpowszechnia informacje w dwu formach, a mianowicie jako informację powszechną i adresowaną. Formami powszechnej informacji piśmienniczej są publikacje wydawane przez Ośrodek:

- „Informacja Bibliograficzna” – miesięcznik, ukazujący się dla potrzeb instytucji macierzystej i niewielkiej grupy prenumeratorów. Jest to bieżąca bibliografia z zakresu geodezji i kartografii. Od 1990 r. wydawnictwo to jest opracowywane w systemie komputerowym, w programie MikroSIS. Układ bibliografii jest działowy.

- „Biuletyn Informacyjny BOINTiE Geodezji i Kartografii” – kwartalnik. Jest to wydawnictwo informacyjne o charakterze referatowym i przeglądowym, referujące w sposób analityczny lub syntetyczny stan określonego problemu na podstawie wielu różnych źródeł. W wydawnictwie tym są zamieszczane odpłatnie reklamy;

- „Biuletyn IGiK” (dodatek do „Przeglądu Geodezyjnego”) – ukazujący się nieregularnie. Zawiera opracowania i komunikaty IGiK o charakterze technicznym, a także omawiające ogólny dorobek instytutu w zakresie prac wykonywanych planowo;

- „Prace IGiK” – ukazujące się od 1948 r. – jeden tom rocznie w 1-3 zeszytach. Jest to czasopismo naukowe, zawierające prace lub fragmenty prac naukowo-badawczych (łącznie z pracami doktorskimi i habilitacyjnymi pracowników instytutu);

Ponadto ośrodek drukuje i dokonuje dystrybucji „Rocznika Astronomicznego”. Rocznik zawiera opracowane przez Zakład Astronomii Geodezyjnej i Geodezji Satelitarnej – OAG dane dotyczące Słońca i Księżyca. Prace redakcyjne (poza „Rocznikiem Astronomicznym” i „Biuletynem IGiK”) i druk omawianych wydawnictw odbywają się w BOINTiE.

Ośrodek stosuje również formy informacji powszechnej niepiśmienniczej, jak np.:

- cotygodniowe wystawy nowości wydawniczych organizowane przez bibliotekę, przedstawiające nabytki z ubiegłego tygodnia,
- konferencje, wystawy i ekspozycje stałe – ośrodek organizuje lub współdziała przy ich organizowaniu.

Oprócz informacji powszechnej BOINTiE uwzględnia także potrzeby użytkowników instytucjonalnych bądź indywidualnych, opracowując dla nich informację adresowaną:

- zestawienia tematyczne – opracowywane na zamówienie użytkowników na podstawie posiadanej bazy danych „GiK”, istniejącej w ośrodku od 1990 r. i liczącej ok. 6000 rekordów (koszt wykonania ZT wynosi ok. kilkudziesiąt zł)
- Selektywną Dystrybucję Informacji (SDI) – prowadzoną komputerowo przy wykorzystaniu bazy danych „GiK”,
- Retrospektywną Dystrybucję Informacji (RDI) – prowadzoną do 1989 r. manualnie, a od 1990 r. komputerowo,
- tłumaczenia na zlecenia użytkowników lub dla potrzeb własnych ośrodka,
- bieżące udzielanie bezpośrednio lub telefonicznie informacji faktograficznych, jak i bibliograficznych na podstawie posiadanych źródeł informacji pierwotnych, wtórnych i pochodnych na interesujące użytkowników tematy,
- wykonywanie kserokopii dokumentów, znajdujących się w zbiorach biblioteki, na zamówienie zainteresowanych użytkowników.

Autorka jest pracownikiem Instytutu Geodezji i Kartografii w Warszawie

Literatura:

1. Bychawski T., Luczyńska A., 1969, *Zadania informacji technicznej i ekonomicznej w geodezji*, Przegląd Geodezyjny, t. 41 nr 9 s. 243-247
2. Ciołkosz H., 1979, *Branżowy Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej Instytutu Geodezji i Kartografii. Stan, organizacja, kierunki działalności i rozwoju*, Biuletyn Informacyjny BOINTiE Geodezji i Kartografii, t. 23 cz. 1 nr 5 s. 7-17 i cz. II nr 6 s. 5-25.
3. Ciołkosz H., 1995, *Branżowy Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej Instytutu Geodezji i Kartografii*, Biuletyn Informacyjny BOINTiE Geodezji i Kartografii, t. 40 nr 1-2 s. 6-13
4. Ciołkosz H., 1997, *Ośrodek Informacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*, nr 3 s. 30-34